

Tekst Konvencije UN o pravima osoba s invaliditetom namijenjen djeci

Nacrt, 13 rujan 2007.

UNICEF
The Victor Pineda Foundation

Nakladnik:

Zajednica saveza osoba s
invaliditetom Hrvatske - SOIH

Tisak:

Novel d.o.o.

Naslov izvornika: *Child-Friendly Text UN Disability
Convention, UNICEF, The Victor
Pineda Foundation*

*Ova edicija tiskana je zahvaljujući financijskoj
potpori Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva*

Sadržaj

- Za početak
- O ovom dokumentu
- O Konvenciji
- Koja su tvoja prava?
- Kako vaša prava postaju stvarna u svakodnevnom životu
- Riječi koje možda ne razumijete

Za početak

Ovaj tekst je izrađen da bi se osiguralo da djeca sa i bez invaliditeta saznaju o *Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom*.

Što je konvencija?

Konvencija je sporazum između zemalja. Kada zemlja potpiše i ratificira Konvenciju, ona postaje pravno jamstvo i usmjerava postupanja vlade.

Konvencija o invaliditetu je sporazum kojim se osigurava da se s djecom i odraslima s invaliditetom postupa korektno i da imaju jednaku mogućnost sudjelovanja u svim aspektima života. Prava u Konvenciji o invaliditetu nisu nova. Ona su ljudska prava za svu djecu i odrasle. Konvencija o invaliditetu je potrebna da bi se jamčilo poštivanje tih prava za osobe s invaliditetom.

➡ Što je invaliditet?

Osoba ima invaliditet kada ima teškoće s vidom, učenjem, hodanjem, slušanjem ili drugim aktivnostima. Postoje mnoge vrste invaliditeta i neke nisu uočljive. Ponekad su potrebne izmjene na građevinama, u propisima i stavovima da se osigura da se dijete s teškoćama u razvoju može igrati, sudjelovati i ići u školu.

Škola koja ima audio knjige, tumače za znakovni jezik i rampe jest škola koja ispravno postupa s djecom s teškoćama u razvoju pružajući im jednake mogućnosti učenja. Svi moramo imati mogućnost ići u školu. Konvencija pomaže da se to omogući.

O ovom dokumentu

Ovaj dokument je verzija Konvencije o pravima osoba s invaliditetom za djecu.

Ljudi iz raznih zemalja u svijetu radili su na izradi te Konvencije. Oslanjali su se na dobre mjere i propise koji su omogućavali osobama s invaliditetom da idu u školu, da dobiju posao, da žive sretno u svojim društvenim zajednicama.

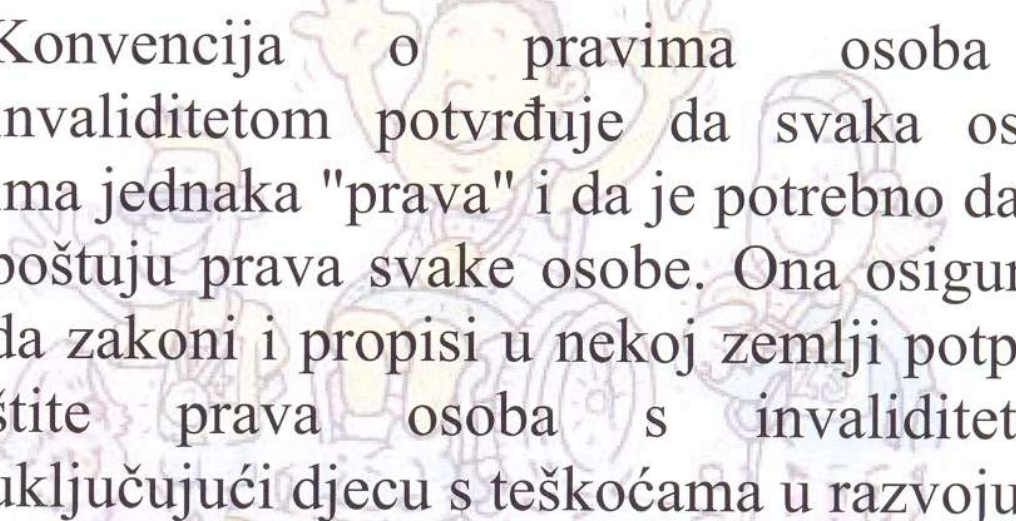
U sljedećim poglavljima saznat ćete sve o svojim pravima i što ona znače u vašem životu. Kada ljudi uzajamno poštuju prava drugih, pomažu stvaranju pravičnijeg i miroljubivog svijeta.

➡ Što su prava?

"Prava" su one stvari koje svako dijete treba imati ili biti u stanju učiniti. Sva djeca imaju ista prava, uključujući djecu s teškoćama u razvoju. Sva su prava jednako važna.

Konvencija navodi prava odraslih i djece s teškoćama u razvoju i utvrđuje pravila kako ih provesti u praksi. Svaka zemlja koja prihvati Konvenciju pristaje na pridržavanje tih pravila. Na kraju ovoga dokumenta naći ćete popis riječi i njihova značenja. To će vam pomoći razumjeti riječi koje vam mogu biti nove.

O Konvenciji

Konvencija o pravima osoba s invaliditetom potvrđuje da svaka osoba ima jednaka "prava" i da je potrebno da svi poštuju prava svake osobe. Ona osigurava da zakoni i propisi u nekoj zemlji potpuno štite prava osoba s invaliditetom, uključujući djecu s teškoćama u razvoju.

Ta Konvencija daje smjernice tvojoj vladi i tvojoj obitelji kako ti mogu pomoći u ostvarenju tvojih prava. Sva su ta prava važna i treba ih neprekidno poštivati.

✦ Ponekad, moramo razmišljati o pravima u okvirima onoga što je potrebno da bismo imali jednaku mogućnost za postizanje svojih ciljeva.

Kako odrastaš, imaš veću odgovornost za ono što odabireš i za ostvarivanje svojih prava. Prava koja su zajamčena u Konvenciji za osobe s invaliditetom su ista ljudska prava zajamčena u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima i u Konvenciji o pravima djeteta. Namjena je tih prava osigurati da djeca imaju ono što im je potrebno za rast, razvoj i učenje u sigurnosti i dobrom zdravlju, i da dostignu svoja moguća postignuća kao članovi društvene zajednice.

Koja su tvoja prava?

- **Članak 1**

Djeca s teškoćama u razvoju imaju jednaka prava i slobode zajamčena svoj djeci. Kada djeca imaju teškoća s vidom, učenjem, hodanjem ili sluhom mogu se suočiti s barijerama s kakvim se druga djeca ne suočavaju. Treba poštivati jednaka prava djece s teškoćama u razvoju i s njima treba postupati nepristrano i dostojanstveno.

- **Članak 2**

Značenje nekih riječi korištenih u Konvenciji:

- "Komunikacija" je način kako premošćujemo barijere u čitanju, slušanju, govorenju i razumijevanju. Ona se može odvijati preko Braillevog pisma, znakovnog jezika, krupnog tiska, kroz čitanje druge osobe ili na druge korisne načine.
- "Jezik" može biti govorni ili znakovni ili drugi oblici negovornih jezika.
- "Diskriminacija temeljem invaliditeta" nastaje kad se s ljudima ne postupa fer zbog invaliditeta. Djeca s teškoćama u razvoju ne smiju nikada biti onemogućavana u uživanju svojih jednakih prava.

Koja su tvoja prava?

- "Razumna prilagodba" znači da ako nešto treba biti promijenjeno tako da osobe s invaliditetom mogu sudjelovati, a može se promijeniti u razumnim granicama – to treba učiniti.
- "Univerzalni dizajn" znači da se stvari oblikuju da bi ih, u najvećoj mogućoj mjeri, mogli koristiti svi ljudi.

• Članak 3

Imaš pravo na:

- Dostojanstvo.
- Nepristranost bez diskriminacije.
- Uključenost u aktivnosti.
- Biti prihvaćen, sa ili bez invaliditeta, baš kao što jesi.
- Jednaku mogućnost ostvarivanja svoga sna.
- Pristupačnost, dolazak na javna mjesta, bez onemogućavanja ili odbijanja.
- Jednake mogućnosti bilo da si dječak ili djevojčica.
- Poštivanje tvojih sposobnosti i čuvanja onoga što jesi.

Koja su tvoja prava?

- **Članak 4**
Ne smije biti zakona kojima su djeca s teškoćama u razvoju diskriminirana! Djeca s teškoćama u razvoju moraju biti uključena u donošenje odluka koje se odnose na njih.
- **Članak 5, 6**
Zakon kaže da su svi jednaki. To se posebno odnosi na žene i na djevojčice s invaliditetom.
- **Članak 7**
Djeca, sa ili bez invaliditeta, imaju mišljenja i zamisli i trebaju ih moći izraziti. Trebamo uživati u svim slobodama zajamčenim svojoj djeci!
- **Članak 8**
Nije u redu posebno izdvajati djecu s teškoćama u razvoju ili s njima postupati pristrano. Djeca s teškoćama u razvoju znaju raditi divne stvari, a ljudi o tome trebaju znati!

Koja su tvoja prava?

- **Članak 9**

Kad odrastemo možemo živjeti nezavisno i sudjelovati u svim aspektima života bez barijera koje bi spriječile naš odlazak u školu ili na posao, postizanje naših snova.

- **Članak 10**

Imaš pravo na život, to je tvoj dar i nitko, po zakonu, ne može ti ga oduzeti.

- **Članak 11**

Imaš pravo na zaštitu i sigurnost za vrijeme rata ili u izvanrednim situacijama ili u oluji ili prirodnoj katastrofi.

- **Članak 12**

Sa ili bez invaliditeta, svi ste jednaki u svim pravnim aspektima života.

- **Članak 13 & 14**

Imaš pravo na dostupnost pravde i pravo na slobodu i sigurnost.

Koja su tvoja prava?

- **Članak 15**

Imaš jednako pravo da ne budeš mučen ili da se s tobom ne postupa okrutno.

- **Članak 16**

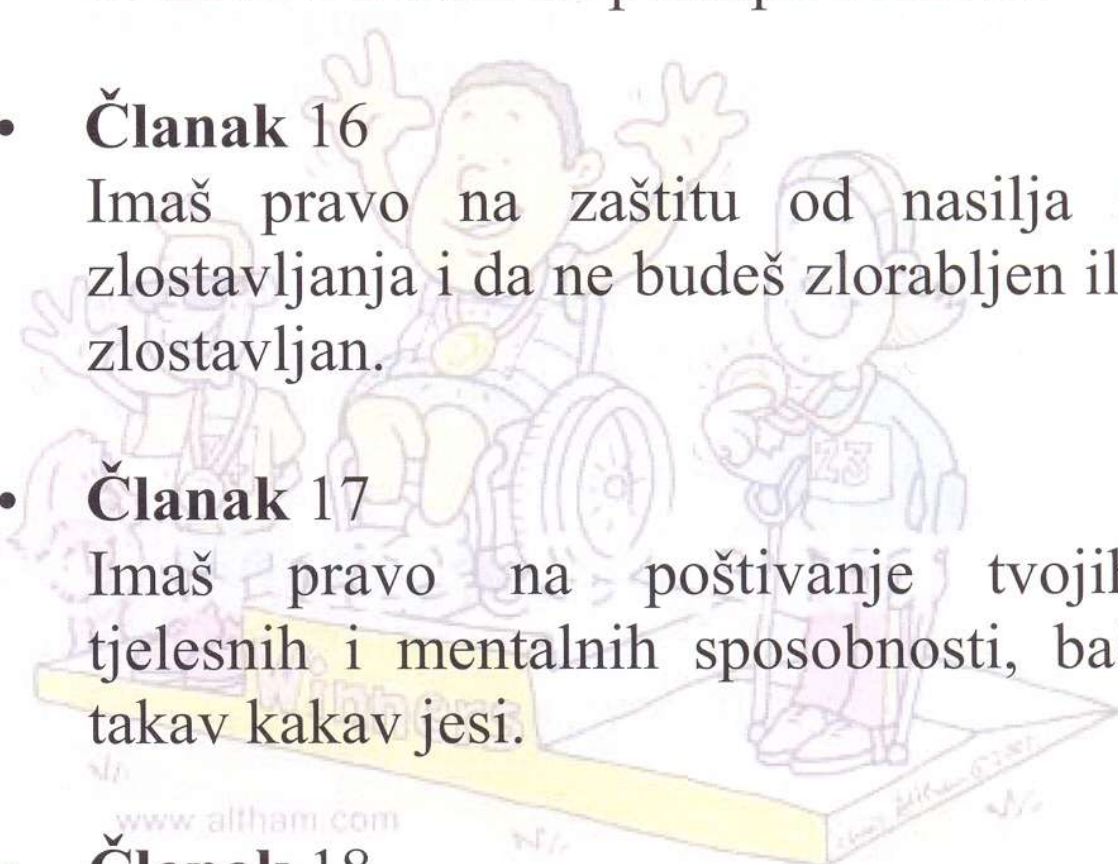
Imaš pravo na zaštitu od nasilja i zlostavljanja i da ne budeš zlorabljen ili zlostavljan.

- **Članak 17**

Imaš pravo na poštivanje tvojih tjelesnih i mentalnih sposobnosti, baš takav kakav jesi.

- **Članak 18**

Sa ili bez invaliditeta, imaš pravo na ime, na državljanstvo i na pravo znati tko su i da o tebi brinu tvoji roditelji. Također imaš pravo živjeti gdje želiš, u ma kojoj zemlji želiš.

Koja su tvoja prava?

- **Članak 19**

Imaš pravo izbora gdje želiš živjeti ukoliko želiš živjeti neovisno i biti jednakopravno uključen u društvenu zajednicu.

- **Članak 20**

Imaš pravo na kretanje i neovisnost. Ukoliko trebaš pomoć u kretanju, dobit ćeš je.

- **Članak 21**

Ukoliko trebaš koristiti znakovni jezik, Braillevo pismo ili drugu pomoć da se izraziš, dobit ćeš je. Imaš jednako pravo na informacije.

- **Članak 22**

Sa ili bez invaliditeta, imaš pravo na privatnost.

Koja su tvoja prava?

- **Članak 23**

Imaš pravo živjeti sa svojom obitelji i tvoja vlada treba podupirati tvoju obitelj da brine o tebi. Ukoliko ne možeš živjeti sa svojom neposrednom obitelji, vlada treba pomoći da se o tebi brine šira obitelj ili društvena zajednica. Kada odrasteš, također imaš pravo sklopiti brak i osnovati obitelj.

- **Članak 24**

Imaš pravo pohađati školu i ne možeš biti isključen iz obrazovanja zbog invaliditeta. Vlada mora pružiti pomoć za ostvarivanje toga prava. Na primjer, mora osigurati odgovarajuće načine da komuniciraš i osigurati da su učitelji spremni reagirati na tvoje potrebe.

Koja su tvoja prava?

- **Članak 25 & 26**

Imaš pravo na kvalitetnu zdravstvenu zaštitu bez diskriminacije zbog invaliditeta i imaš pravo sudjelovati u svim aspektima života i primiti potrebnu pomoć.

- **Članak 27**

Sa ili bez invaliditeta, imaš jednako pravo na radno mjesto, bez diskriminacije.

- **Članak 28**

Imaš pravo imati hranu, odjeću i pristup mjestu za stanovanje bez diskriminacije.

- **Članak 29**

Sa ili bez invaliditeta, imaš pravo sudjelovati u politici, imati javne dužnosti i birati i biti biran.

Koja su tvoja prava?

- **Članak 30**

Imaš jednako pravo sudjelovati u umjetnosti, sportovima, igrama i aktivnostima za zabavu u kazalištima, muzejima, igralištima, knjižnicama i imati jednak pristup tim mjestima, bez diskriminacije.

- **Članak 31**

Imaš pravo na privatnost i na etični pristup svim pitanjima istraživanja i informacija prikupljenih o invaliditetu.

- **Članak 32**

Imaš pravo očekivati međunarodnu suradnju u pristupu informacijama, njihovom širenju i osiguravanju pomoći u savladavanju barijera koje se odnose na invaliditet.

Koja su tvoja prava?

- **Članak 33**

Tvoja vlada mora obratiti pozornost na ovu Konvenciju i osigurati da se po njoj postupa i da se poduzmu koraci da se održi obveza poštivanja prava svih osoba s invaliditetom. Imaš pravo sudjelovati u svim tim nastojanjima.

- **Članak 34**

Posebno Povjerenstvo za prava osoba s invaliditetom će se sastajati redovito kako bi se osiguralo provođenje Konvencije, te da se dadu odgovori na pitanja i smjernice zemljama i društvenim zajednicama u zaštiti prava osoba s invaliditetom.

Koja su tvoja prava?

- **Članci 35, 36, 37, 38 & 39**
Svaka zemlja koja je članica ili potpisnica Konvencije daje izvješće specijalnom Komitetu izvještavajući o tome što je učinjeno na zaštitu prava osoba s invaliditetom. Specijalni Komitet će raditi zajedno s mnogim istaknutim stručnjacima iz cijelog svijeta da se osigura da se vaš glas čuje.
- **Članak 40**
Po potrebi će se održavati redoviti sastanci tako da zemlje mogu razmijeniti iskustva i ideje i uzajamno si pomoći u zaštiti prava osoba s invaliditetom, te ispuniti obvezu preuzetu Konvencijom.

Koja su tvoja prava?

- **Članak 41**

Glavni tajnik Ujedinjenih naroda će dokumente o preuzetim obvezama koje predaju zemlje prilikom potpisivanja Konvencije čuvati na sigurnom mjestu.

- **Članak 42**

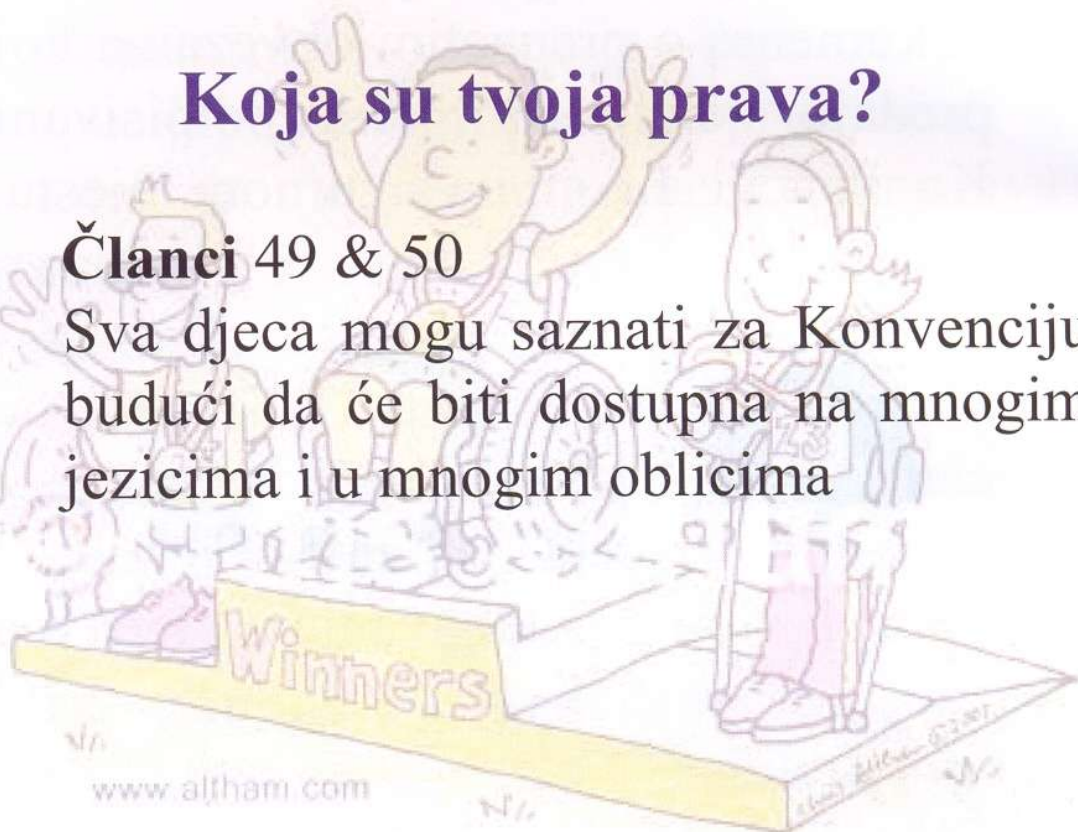
Počevši od 30. ožujka 2007. god. sve članice Ujedinjenih naroda će moći prihvatiti načela o zaštiti osoba s invaliditetom potpisivanjem Konvencije.

- **Članci 43, 44, 45, 46, 47 & 48**

Vaša vlada prihvaća da je obvezuju načela kad Konvenciju ugradi u nacionalno pravo. Tada, postaje "država pristupnica" Konvencije.

Koja su tvoja prava?

- **Članci 49 & 50**
Sva djeca mogu saznati za Konvenciju budući da će biti dostupna na mnogim jezicima i u mnogim oblicima

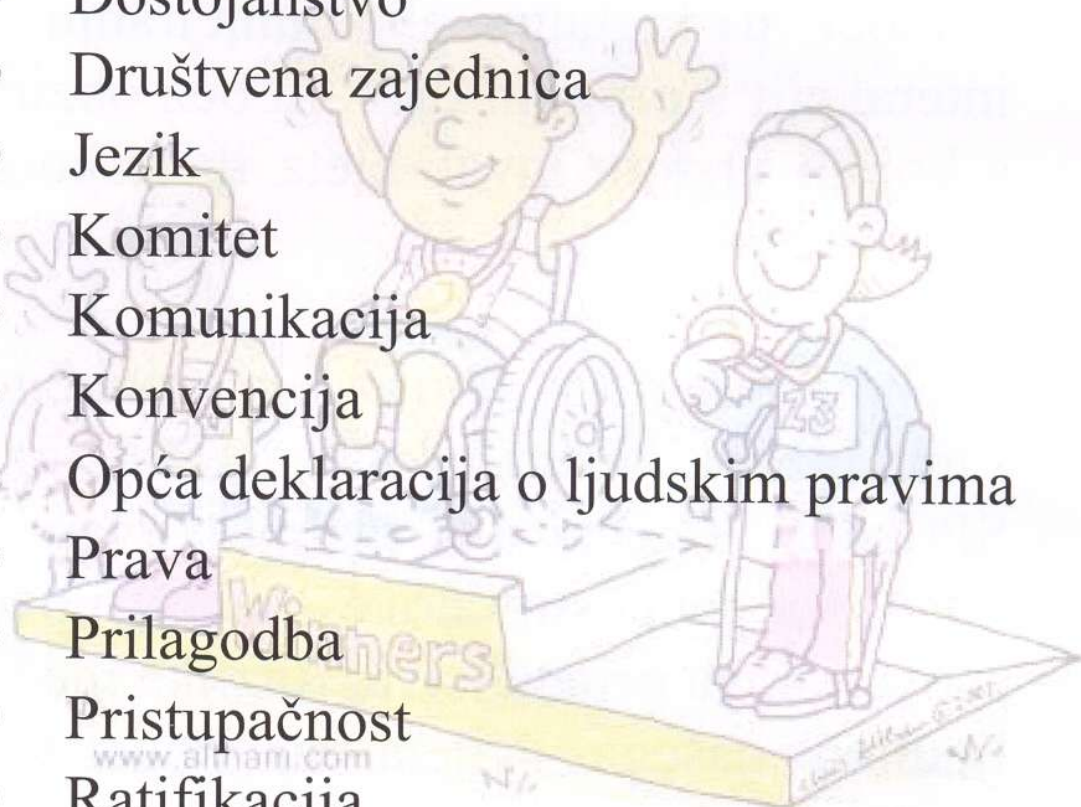

Kako se tvoja prava ostvaruju u svakodnevnom životu?

- Odrasle osobe u tvom životu trebaju ti pomoći u kretanju, komuniciranju i interakciji s drugom djecom bez obzira s kojom vrstom invaliditeta ili teškoća se suočavaš.
- Svako dijete na svijetu izgleda različito i ima različite ideje, iskustva, tradiciju i **SPOSOBNOSTI**. Te razlike stvaraju nove mogućnosti, nove nade, nove snove i nova prijateljstva. Razlike među ljudima našega svijeta su bogatstvo koje svi trebaju cijeniti i razmjenjivati. Svako dijete je dio svjetske obitelji i kojoj doprinosi svoje jedinstvene **SPOSOBNOSTI**. Niti jedno dijete nije isključeno.

Riječi koje možda ne razumiješ

- Diskriminacija
- Dostojanstvo
- Društvena zajednica
- Jezik
- Komitet
- Komunikacija
- Konvencija
- Opća deklaracija o ljudskim pravima
- Prava
- Prilagodba
- Pristupačnost
- Ratifikacija
- Ujedinjeni narodi
- UNICEF
- Univerzalni dizajn

Child-Friendly Text UN Disability Convention

DRAFT 13 September 2007

UNICEF
The Victor Pineda Foundation